

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

برنامه درسی

(بازنگری شده)

دوره: کارشناسی ارشد

رشته: توسعه روستایی

گروه: مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی

مصوب جلسه شماره ۶۱ مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۹

کمیسیون برنامه ریزی آموزشی

بسم الله الرحمن الرحيم

عنوان برنامه درسی: کارشناسی ارشد توسعه روستایی

(۱) برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد رشته توسعه روستایی در جلسه شماره ۶۱ مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۹ کمیسیون برنامه ریزی آموزشی بازنگری و تصویب شد.

(۲) برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد رشته توسعه روستایی از تاریخ تصویب جایگزین برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد "رشته توسعه روستایی گرایش توسعه کشاورزی، مصوب جلسه شماره ۷۵۶ مورخ ۱۳۸۹/۲/۱۱ شورای عالی برنامه ریزی آموزشی" و "برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد رشته توسعه روستایی گرایش: ۱- توسعه روستایی ۲- توسعه اجتماعی ۳- توسعه کشاورزی ۴- مدیریت توسعه، مصوب جلسه شماره ۴۱۴ مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۹ شورای عالی برنامه ریزی آموزشی" شد.

(۳) برنامه درسی فوق الذکر از تاریخ ۱۳۹۴/۱۲/۹ برای تمامی دانشگاه ها و مؤسسه های آموزش عالی و پژوهشی کشور که طبق مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری فعالیت می کنند برای اجرا ابلاغ می شود.

(۴) برنامه درسی فوق الذکر برای دانشجویانی که بعد از تاریخ ۱۳۹۴/۱۲/۹ در دانشگاهها پذیرفته می شوند قابل اجرا است.

(۵) این برنامه درسی از تاریخ ۱۳۹۴/۱۲/۹ به مدت پنج سال قابل اجرا و پس از آن قابل بازنگری است.

عبدالرحیم نود ابراهیم

دبیر شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

[Handwritten signature]

فصل اول

مشخصات کلی برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد رشته توسعه روستایی

الف - مقدمه

روستاها و مناطق عشایری دارای هویت، مؤلفه‌ها و ویژگی‌های خاص خود هستند که اثربخشی طرح‌ها و برنامه‌های مختلف، در گرو توجه به آنهاست و الگوبرداری صرف از طرح‌های شهری، بدون توجه به مختصات و بسترهای ویژه روستایی و عشایری، کارآیی و اثربخشی آنها را به شدت کاهش خواهد داد. آشنایی با این هویت، مؤلفه‌ها و ویژگی‌ها، مستلزم پرورش نیروی انسانی توانمند است. توسعه روستایی (Rural development)، فرآیند مشارکتی و جریان پویا است که با تمرکز بر افراد و مکان به جای بخش، توان و قابلیت ساکنان روستایی و عشایر را برای کنترل بر دارایی‌ها و افزایش بازدهی آنها، فعالیت‌ها و تعیین اولویت‌های خود به منظور ساختن آینده متناسب با حفظ حقوق نسل‌های آتی شکوفا می‌سازد، به گونه‌ای که استانداردهای زندگی در سکونتگاه‌های روستایی و عشایری در ابعاد مادی و معنوی (به خصوص برای گروه‌های عقب‌نگه‌داشته شده) با توجه خاص به ویژگی‌های محلی ارتقاء یابد و عدم تعادل‌های سرزمینی رفع و حیات طبیعه اسلامی محقق شود.

فراهم آوردن شرایط مطلوب برای تحقق این هدف، مستلزم وجود کارشناسان ارشدی است که در فعالیت‌های مربوط به طراحی، برنامه ریزی و الگوسازی برای فعالیت‌های توسعه‌ای از دانش کافی در زمینه تحقیق، برنامه‌ریزی، آمایش سرزمین، تفکر سیستمی و اقتصادی برخوردار بوده و آمادگی کافی برای اقدام موثر را بدست آورده باشند.

ب - اهداف

هدف از دوره کارشناسی ارشد توسعه روستایی، توانمندسازی علمی و منطقی داوطلبان است که بتوانند به شناخت الگوها، راهبردهای توسعه روستایی و کشاورزی و طراحی برنامه‌های جامع‌نگر دست یابند و توانایی لازم در سطح کارشناسی ارشد را کسب کرده و بتوانند بر اجرای فعالیت‌های توسعه کشاورزی و روستایی نظارت نموده و ارزشیابی نمایند.

پ - ضرورت و اهمیت

- ۱ - بهبود امنیت غذایی، تولید بهینه محصولات کشاورزی، کنترل پراکنش جمعیتی، استقرار متوازن جمعیت در پهنه سرزمین و ایجاد استقلال در جامعه روستایی، مستلزم ایجاد تحولات لازم در شرایط روستایی است. در این راستا برخورداری کشور از کارشناسان خبره از کلیدی‌ترین برنامه‌ها است.
- ۲ - اهمیت جامعه روستایی در استقلال و خودکفایی کشور براساس اصل چهل و سوم قانون اساسی بیانگر آن است که سرمایه‌گذاری بهینه، علمی و منطقی برای اجرای فعالیت‌های همه‌جانبه توسعه روستایی یک الزام است و نه یک انتخاب. دانش‌آموختگان مجرب، نقش پیشران در تحقق این اصل می‌توانند ایفا کنند.

۳- با توجه به پیچیدگی و تنوع مسایل توسعه روستایی، تربیت کارشناسان ارشد توسعه روستایی اهمیت همه جانبه‌ای دارد.

ت- تعداد و نوع واحدهای درسی

تعداد واحدهای درسی دوره کارشناسی ارشد توسعه روستایی به شرح زیر است:

۱۲ واحد	- دروس تخصصی
۱۴ واحد	- دروس اختیاری
۶ واحد	- پایان‌نامه
۳۲ واحد	جمع

طول دوره کارشناسی ارشد مطابق ضوابط و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری می باشد.

ث- نقش و توانایی و شایستگی دانش‌آموختگان

دانش‌آموختگان دوره کارشناسی ارشد توسعه روستایی می‌توانند در سازمان‌های مرتبط با فعالیت‌های توسعه روستایی، مسئولیت مطالعات و تحقیقات، برنامه‌ریزی، ارزشیابی و مدیریت اجرای برنامه‌های توسعه روستایی را به عهده گیرند.

مقدم‌ترین موضع فعالیت این دانش‌آموختگان، جهاد کشاورزی و مراکز خدمات کشاورزی شهرستان و استان‌ها، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌ها، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، وزارت نیرو و مهندسين مشاور و غيره است در حالی‌که در سایر سطوح بخشی و منطقه‌ای نیز می‌توانند برای برنامه‌ریزی و اداره امور توسعه جوامع روستایی و عشایری، جمعیت‌های حاشیه‌نشین شهرها و شهرک‌ها و گروه‌های مهاجر و نوسکنی به طور علمی و مؤثر انجام وظیفه کنند.

ج- شرایط و ضوابط ورود به دوره

مطابق ضوابط و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری می باشد.

فصل دوم

جداول دروس

دوره کارشناسی ارشد رشته توسعه روستایی

۱- دروس تخصصی

ردیف	نام درس	واحد	ساعت			پیش نیاز
			نظری	عملی	جمع	
۰۱	آمار اجتماعی و داده‌پردازی	۲	۱۶	۳۲	۴۸	—
۰۲	روش تحقیق در توسعه روستایی	۲	۳۲	—	۳۲	—
۰۳	ارزشیابی پروژه	۲	۳۲	—	۳۲	—
۰۴	سیاستگذاری و برنامه‌ریزی توسعه روستایی	۲	۳۲	—	۳۲	—
۰۵	مدیریت توسعه	۲	۳۲	—	۳۲	—
۰۶	تفکر سیستمی	۲	۳۲	—	۳۲	—
	جمع	۱۲	۱۷۶	۳۲	۲۰۸	—

۶ واحد

پایان نامه

۲- دروس اختیاری

ردیف	نام درسی	واحد	ساعت			پیش نیاز
			نظری	عملی	جمع	
۰۷	کارگاه GIS	۲	—	۳۲	۳۲	—
۰۸	برنامه‌ریزی فضایی و آمایش سرزمین	۲	۳۲	—	۳۲	—
۰۹	آشنایی با نظام‌های بهره‌برداری در واحدهای کشاورزی	۲	۱۶	۳۲	۴۸	—
۱۰	مبانی و الگوهای تأمین مالی روستایی	۲	۱۶	۳۲	۴۸	—
۱۱	اصول حمایت و تأمین اجتماعی روستایی	۲	۳۲	—	۳۲	—
۱۲	مدیریت سازمان‌های غیردولتی توسعه روستایی	۲	۳۲	—	۳۲	—
۱۳	گردشگری روستایی و کشاورزی	۲	۱۶	۳۲	۴۸	—
۱۴	مدیریت دانش و ارتباط توسعه‌ای	۲	۳۲	—	۳۲	—
۱۵	حکمرانی و مدیریت منابع طبیعی تجدیدشونده	۲	۳۲	—	۳۲	—
۱۶	توسعه اقتصادی	۲	۳۲	—	۳۲	—
۱۷	اصول توسعه صنایع روستایی و کشاورزی	۲	۱۶	۳۲	۴۸	—
۱۸	آشنایی با حقوق کشاورزی و غذا	۲	۳۲	—	۳۲	—
۱۹	توسعه و سرمایه اجتماعی	۲	۳۲	—	۳۲	—
۲۰	مبانی توسعه پایدار	۲	۳۲	—	۳۲	—
۲۱	مدیریت تعاونی‌های روستایی	۲	۱۶	۳۲	۴۸	—
۲۲	تحلیل نهادی سیستم‌های اجتماعی اکولوژیکی	۲	۳۲	—	۳۲	—
۲۳	بازاریابی تولیدات و خدمات روستایی	۲	۱۶	۳۲	۴۸	—
۲۴	کاربرد شبیه‌سازی در علوم اجتماعی	۲	۱۶	۳۲	۴۸	آمار اجتماعی و داده‌پردازی
۲۵	روستاشناسی و توسعه روستایی	۲	۱۶	۳۲	۴۸	—
۲۶	اقتصاد و زنجیره ارزش در تعاونی‌ها	۲	۳۲	—	۳۲	—
۲۷	کارآفرینی و ایجاد واحدهای جدید	۲	۱۶	۳۲	۴۸	—

دانشجو باید با هماهنگی و تأیید گروه مربوطه از بین دروس اختیاری ۱۴ واحد انتخاب و بگذراند.